

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/zajrzyj-do-archiwum/143017,230-rocznica-uchwalenia-Konstytucji-3-Maja.html>
19.04.2024, 23:30

230. rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja

Konstytucja 3 Maja została uchwalona w 1791 r. przez Sejm Rzeczypospolitej Obojga Narodów, jako pierwsza w Europie. Regulowała system prawny państwa, wprowadzając ustrój monarchii konstytucyjnej. Na jej podstawie przyjęto trójpodział władzy: prawodawcza, wykonawcza i sędziowska. Zniesiono liberum veto, konfederację i wolną elekcję.

Choć obowiązywała zaledwie przez 14 miesięcy, to była próbą unowocześnienia ustroju Polski i ratowania jej suwerenności. Święto 3 Maja zostało przywrócone w II Rzeczypospolitej Polskiej w 1919 r. Podczas II wojny światowej zostało zdelegalizowane przez okupantów niemieckich i sowieckich. Zakazane było również w PRL.

Od 1979 r. było obchodzone nielegalnie w Gdańsku na Targu Drzewnym. Obchody organizowały wspólnie ugrupowania opozycyjne: Ruch Młodej Polski, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela oraz Wolne Związki Zawodowe Wybrzeża. Zgromadzenia, które po mszy św. miały miejsce pod pomnikiem Jana II Sobieskiego gromadziły zawsze parę tysięcy ludzi. Udział w nich, niestety wiązał się z represjami, pobiciem, zatrzymaniem, czy też skazaniem. W 1980 r. aresztowani i skazani na 3 miesiące pozbawienia wolności zostali czołowi uczestnicy uroczystości: Tadeusz Szczudłowski i Dariusz Kobzdej.

Wyjątkiem był 1981 r., czas „karnawału Solidarności”, kiedy to obchody 190. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja odbyły się legalnie, choć pod czujnym okiem SB.

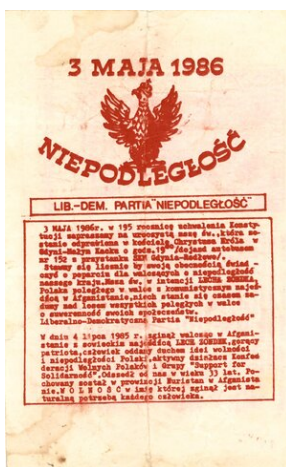
Od 1990 r. 3 Maja ponownie jest oficjalnym świętem narodowym Polaków.

W zasobie archiwalnym Oddziałowego Archiwum IPN w Gdańsku znajdują się dokumenty wydawane z okazji obchodów rocznic uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Wśród akt wytworzonych lub zgromadzonych przez Służbę Bezpieczeństwa możemy wyróżnić plan ochrony porządku podczas zgromadzenia ludności na Targu Drzewnym w Gdańsku w dniu 3 maja 1981 r., plan zabezpieczenia centralnej uroczystości wojewódzkiej z okazji święta 3 Maja w 1981 r. przy Teatrze Muzycznym w Gdyni, czy też zaproszenie na Mszę Świętą w dniu 3 maja 1981 r. w Bazylice Najświętszej Maryi Panny w Gdańsku z okazji 190. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Uzupełnieniem dokumentacji są fotografie z uroczystości obchodów święta 3 Maja w Elblągu.

Najliczniej zgromadzone materiały pochodzą od darczyńców prywatnych, są to przede wszystkim ulotki, m.in. sygnowane przez Federację Młodzieży Walczącej zapraszające na obchody świąt 1 i 3 Maja w Gdańsku, przekazane przez Romana Jankowskiego, ulotka Komitetu Wykonawczego „Solidarności Walczącej” z dnia 7 kwietnia 1989 r. wzywająca do

udziału w obchodach rocznicy Konstytucji 3 Maja, przekazana przez Michała Trzeciaka, ulotka NSZZ „Solidarność” Stoczni Gdańskiej wydana w 1983 r. z okazji rocznicy Konstytucji 3 Maja, podarowana przez Jana Semenowicza, oraz ulotka Oddziału Gdańskiego Liberalno-Demokratycznej Partii „Niepodległość” z 1986 r. w sprawie ogłoszenia dnia 1 maja Dniem Solidarności z Walczącym Afganistanem oraz wzywająca do uczestnictwa w uroczystej mszy św. w kościele Chrystusa Króla w Gdyni z okazji 195. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja, którą powierzył archiwum Zygmunt Pałasz. Ciekawą pamiątką są również kartki pocztowe wydawane z okazji rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja, które ofiarował nam Robert Rakowiec oraz Jerzy Bielecki. Ponadto w darze od Jerzego Marcinka znajdujemy ciekawy plakat wydany z okazji obchodów 190. rocznicy Konstytucji 3 Maja.

Opracowała: Anna Nadarzyńska-Piszczewiat

Święto 3 MAJA

— Dzień wolności — ONIEMIA POLSKI —

Święto 3 Maja, obchodzone w 1919 roku przez Polaków, było dniem, który stał się dniem wolności. W tym dniu, w Warszawie, Polacy ogłosili niepodległość i samostanowienie państwa. To wydarzenie było jednym z najważniejszych w historii naszego państwa. Święto 3 Maja jest dniem, który przypomina nam o naszej wolności i o tym, że jesteśmy państwem samostanowionym. W tym dniu, Polacy świętują swoją wolność i swoją przynależność do wspólnoty państw samostanowionych. Święto 3 Maja jest dniem, który przypomina nam o naszej historii i o tym, że jesteśmy państwem samostanowionym. W tym dniu, Polacy świętują swoją wolność i swoją przynależność do wspólnoty państw samostanowionych.

WEZWANIE DO MAJOWYCH MANIEFESTACJI

W dniu 3 Maja, święta ludzi pracy, zainicjujemy masowe wycieczki w prawość i niepodległość, podjęcie solidarności z ludźmi gospodarki przez komitety. Godziny:

- wsielnych wyjazdów,
- likwidacji szeregów i usunięcia szeregów z zakładów pracy,
- godzinnej szeregów i warunków pracy.

Wszelkie zgłoszenia publiczne na masach i pochody polskie święta rocznicy Konstytucji 3 Maja.

Komitet Wykonawczy
7.04.1982r. **Selforganizacji Młodszej**

1919

300 lat wolności, 100 lat Konstytucji 3 Maja, 100 lat niepodległości państwa polskiego

W dniu 3 Maja, 1919 roku, Polacy ogłosili niepodległość i samostanowienie państwa. To wydarzenie było jednym z najważniejszych w historii naszego państwa. Święto 3 Maja jest dniem, który przypomina nam o naszej wolności i o tym, że jesteśmy państwem samostanowionym. W tym dniu, Polacy świętują swoją wolność i swoją przynależność do wspólnoty państw samostanowionych.

PRO MEMORIA

W DROGIE DO WOLNOŚCI I SAMOSTANOWIENIA PAŃSTWA

KONSTYTUCJA
USTAWA RZĄDOWA

TRZECI MAJA

1919

300 lat wolności, 100 lat Konstytucji 3 Maja, 100 lat niepodległości państwa polskiego

W dniu 3 Maja, 1919 roku, Polacy ogłosili niepodległość i samostanowienie państwa. To wydarzenie było jednym z najważniejszych w historii naszego państwa. Święto 3 Maja jest dniem, który przypomina nam o naszej wolności i o tym, że jesteśmy państwem samostanowionym. W tym dniu, Polacy świętują swoją wolność i swoją przynależność do wspólnoty państw samostanowionych.

